

College van Burgemeester en Wethouder Enschede
Niels van den Berg
Postbus 20 7500 AA Enschede

Provincie Overijssel
T.a.v. Gedeputeerde Tijs de Bree
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Betreft: Zienswijze tegen voorgenomen windbeleid

Geachte heer De Bree,

Op 16 januari j.l. stelde Gedeputeerde Staten het aangescherpt provinciaal windbeleid vast en heeft ze het beleid ter inzage gelegd. Het gaat om een aangepast Provinciaal programma Energiestrategie (PPE), de bijbehorende Omgevingseffectrapportage (OER) & natuurtoets en een gewijzigde omgevingsverordening met instructieregel voor windenergie. Deze omgevingsverordening ligt ter inzage van 18 januari 2024 tot en met 28 februari 2024.

Als direct belanghebbende geven wij u middels deze zienswijze onze zorgen rondom de uitvoer(baarheid) van dit beleid te kennen.

Algemeen

Uitgangspunt Enschede

De gemeente Enschede heeft, in tegenstelling tot veel andere Twentse gemeenten, een energievisie opgesteld met daarin, indicatief benoemd, zoekgebieden voor wind. Deze energievisie is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarbij is door de raad ook aangegeven dat de gemeente niet eerder zoekgebieden definitief vaststelt dan wanneer de nieuwe landelijke normen definitief bekend zijn. Naar goed democratisch gebruik is het college gehouden aan het door de raad vastgestelde beleid. Zij is immers het hoogste bestuursorgaan en heeft een democratisch mandaat. Het is dus alleen maar logisch dat we als college uitvoer geven aan dit beleid. We hebben als gemeente dus een ander vertrekpunt, dan wanneer een gemeente geen energievisie heeft (beleid) of (indicatief) vastgestelde zoeklocaties. We zien dat bepaalde mogelijke provinciale zoeklocaties conflicteren met de door onze raad indicatief vastgestelde zoekgebieden. Daarmee gaan we, naar onze mening, voorbij aan de principes van goed bestuur en die van een betrouwbare overheid.

Participatie

Procesparticipatie

De provincie noemt in haar Provinciaal Programma Energiestrategie 2024 het belang van een zorgvuldig uitgevoerde procesparticipatie. Dat belang onderstrepen wij als gemeente Enschede! Met het nieuwe provinciale beleid ten aanzien van wind en zon, zien we dat een zorgvuldig doorlopen proces van twee jaar in de Broekheurne doorkruist wordt door het gepubliceerde windbeleid waarop wij nu een zienswijze indienen. Hiervan kunnen we dus stellen dat een lang traject, waarin meerdere partijen met elkaar constructief hebben gesproken over het realiseren van doelstellingen om schone energie op te wekken met lokaal eigendom als belangrijke pijler in de ontwikkeling, nu 'terug bij af zijn.' iets wat wij niet definiëren als zorgvuldig. Men wilde 40 hectare zon op land, men krijgt mogelijk windturbines ervoor terug.

Programmeringsafspraken, (proces)participatie

Enschede is gevraagd om binnen de subregio Haaksbergen – Enschede deel te nemen aan de programmeringsafspraken. Het beleid dat dit mogelijk maakt, de omgevingsverordening, is vrij recent opgesteld en 16 januari j.l vastgesteld. Wij gaan daarbij uit van de beste intenties van de provincie, echter voor de inwoners van dat deel van Enschede zou deelname aan de programmeringsafspraken de mogelijke komst van windturbines betekenen. In het PPE wordt genoemd dat de gemeente verantwoordelijk is voor de participatie met haar inwoners. U zult begrijpen dat wij, terwijl de gesprekken nog lopen over invulling van die programmeerafspraken, niet in staat zijn om tussen 16 januari 2024 en 28 februari 2024 een participatieproces te organiseren met inwoners die de mogelijke gevolgen ervaren van de bestuurlijke keuzes die we hierin zouden maken.

Programmeringsafspraken en raad

Zoals gezegd geven wij als college uitvoer aan het coalitieakkoord en de energievisie. Het vrij recent opgestelde en de sinds 16 januari vastgestelde omgevingsverordening biedt de mogelijkheid een maximum toe te kennen aan een subregio. Zoals bestuurlijk is aangegeven, is deze nieuwe ontwikkeling voor onze raad mogelijk reden om denken en beleid te herijken. Ook hier geldt weer dat, naar ons idee, snelheid voor de provincie prevaleert boven zorgvuldigheid. We roepen daarom, wederom, op tot een zorgvuldig proces dat wel degelijk voortgang kent en uiteindelijk zal bijdragen aan meer acceptatie en daarmee misschien zelfs wel een snellere realisatie van de doelstellingen.

Lokaal eigendom

Het streven naar 50% lokaal eigendom is ook weer positief te noemen. We kunnen ons vinden in dit uitgangspunt. Echter vooralsnog kennen we nog geen wet- en regelgeving die het juridisch afdwingbaar maakt een partij te verplichten tot het overdragen van 50% eigendom van een windpark. Een natuurlijke samenwerking tussen een energie coöperatie en een (vaak) commerciële ontwikkelaar zou daar een oplossing voor zijn. Echter als daar geen sprake van is, en de PPE houdt met dat scenario al rekening, dan is dit uitgangspunt op z'n zachts gezegd weer een uitdaging te noemen. De gedragscode WoL wordt genoemd, maar dit is niks meer en niks minder dan een code die op basis van vrijwilligheid vormgegeven kan worden door een ontwikkelaar/initiatiefnemer.

OAR

Voor het opstellen van een OAR (OmgevingsAdviesRaad) geldt hetzelfde als de wel of niet juridische afdwingbaarheid van lokaal eigendom. Het wordt gevraagd en zelfs geëist in het PPE, maar is in die zin juridisch ingewikkeld.

Bevoegd gezag

Subregio – vergunning

In het PPE 2024 wordt de wens uitgesproken om voor zowel initiatiefnemers als inwoners en/of andere betrokkenen te werken met één bevoegd gezag. Een bewonderenswaardig streven! Echter, het ligt in de lijn der verwachting dat in het gebied Enschede – Haaksbergen sprake zal zijn van één initiatiefnemer met één juridische entiteit die het windpark binnen de subregio vormgeeft. Dat roept een tweetal vragen op:

- Blijft de provincie altijd bevoegd gezag? Of is ze dat alleen in het geval van vergunningverlening en gaat toezicht- en handhaving daarna direct over op de gemeenten? Als dat laatste het geval is, is er sprake van twee bevoegde gezagen of, zoals de regelgeving nu *kan* zijn, is de gemeente op wiens grondgebied in verhouding het meeste opgewekte vermogen staat het bevoegd gezag?
- Wat als er binnen een subregio een gemeente is die het bevoegd gezag graag overneemt (en dus aantoonbaar sneller kan handelen) en een gemeente waarbij dat niet het geval is, hoe ziet de provincie dan haar uitgangspunt tot één bevoegd gezag, vormgegeven?
- Als laatste: als vergunningverlener is het mogelijk leges te vragen voor de realisatie van het initiatief, terwijl toezicht en handhaving bij de betrokken gemeenten kan liggen. De kosten voor toezicht en handhaving vanuit de

Omgevingsdienst Twente zullen gedragen moeten worden. Door wie? En tot wanneer en hoever rijkt het bevoegd gezag van de provincie?

Het zijn, naar ons idee, ronduit operationele vragen die wel een enorme strategische en tactische impact kunnen hebben op de uitvoer van het PPE.

Nadere uitwerking

Wie zien in de uitwerking van het PPE meerdere keren terugkomen dat onderdelen nader worden uitgewerkt. Dat is begrijpelijk. Echter geen zienswijze indienen en eventueel wel deelnemen aan programmeringsafspraken maakt dat een gemeente 'akkoord' gaat met het PPE, terwijl lang niet altijd duidelijk is welke praktische consequenties dat kan hebben. Nogmaals, ook hier lijkt snelheid te prevaleren boven zorgvuldigheid. Niet voor niets is het de Tweede Kamer die oproept beleid voortaan te toetsen op praktische uitvoerbaarheid.

Clusters buiten de provinciale voorkeursgebieden

Wanneer is iets een cluster van vier windturbines? Ook dit dient nog nader te worden uitgewerkt, maar kan een enorme impact hebben op de uitvoerbaarheid van beleid, ruimtelijke inpassing en kan leiden tot (juridische) discussies daar waar er verschillende denkbeelden zijn. Ook hier geldt: Gezien de weerstand in de samenleving (NIMBY) en de grote ruimtelijke, juridische en financiële consequenties maken duidelijkheid voor alle partijen noodzakelijk!

OER – MER - Omgevingsverordening

Erfmolens

Erfmolens (tot 25 meter) worden genoemd in de omgevingsverordening. In principe is de provincie hier geen bevoegd gezag. Echter met de huidige verordening wordt de inzet van deze molens wel degelijk beperkt.

"De provinciale regeling biedt minder ruimte voor kleine windturbines, dan onze eigen beleidsregels. Dat zit hem vooral in :

- De definitie ('Kleine windturbines op het erf van een (agrarisch') bedrijf) en
- De bouwregeling ('uitsluitend in de mogelijkheid om erfmolens op te richten binnen de bouwpercelen van (agrarische) Bedrijven')."

Ook dit is weer een voorbeeld hoe ingrijpen van de provincie rechtstreeks invloed heeft op positieve ontwikkelingen met betrekking tot de energietransitie. Partijen die hier middels een zorgvuldig proces van participatie de mogelijkheden bespreken worden nu 'gedwarsboomd' door provinciaal beleid.

Bedrijfswoningen – aanvliegroutes, gasleidingen en defensie

Bij de update van onze lokale MER, die we hebben laten uitvoeren door

onderzoeksbureau Pondera, ontdekten we dat bepaalde objecten door de provincie niet zijn meegenomen in de afweging of een windturbine wel of niet geplaatst kan worden. Dat geeft ruimte voor discussie door met name de tegenstanders van wind en zet het proces om de doelstellingen van de RES te realiseren onder druk. We roepen dan ook op om, in lijn met het PPE-uitgangspunt 'Eén overheid' te werken met gelijklopende criteria.

Nieuwe ontwikkelingen

Gemeenten mogen geen nieuwe ontwikkelingen toestaan in de voorkeursgebieden, als die belemmerend werken op potentiële ontwikkeling windturbines. We begrijpen welke gedachtegang achter dit beleid zit. Echter zijn de zoekgebieden nu vrij ruim en legt het daarmee een aardig ruimtebeslag op de gemeenten in Overijssel. We hebben in deze provincie grote opgaven, niet in de laatste plaats wonen en daarmee allerhande noodzakelijke voorzieningen en infrastructuur. Het lijkt ons niet gewenst andere, ook door de provincie gewenste ontwikkelingen, te dwarsbomen?

Conclusie

We begrijpen dat op wereld-, Europees- en landelijk niveau en daarmee provinciaal en gemeentelijk doelstellingen te halen zijn. We zien ook dat de provincie nu hard werkt aan het realiseren van die doelstellingen. Bewonderenswaardig. Voortgang is immers geboden. De reden waarom Enschede een bijdrage levert aan die doelstellingen en op meerdere vlakken actief betrokken is (RES). Wij denken dat we voortgang kunnen (blijven) boeken door juist nu, in deze fase, rustig en gestaag door te werken aan die doelstellingen in plaats van met stoom en kokend water een aantal zeer ambitieuze doelstellingen te formuleren in het PPE, die, zo hebben we hopelijk aangetoond, echt nog wel verdere uitwerking behoeven.

Wij verzoek u, als college, vriendelijk om deze punten serieus te overwegen en onze zorgen en/of bezwaren op te nemen in de besluitvorming. Wij hopen op een open dialoog en een zorgvuldige afweging van alle belangen.

Hoogachtend,

Het college van burgemeesters en wethouders van Enschede

CONCEPT